

ความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สุพรรณบุรี
Needs and Expectations of Educational Personnel Towards the Doctor of
Education Program in Educational Administration, Faculty of Interdisciplinary
Management and Technology, Kasetsart University, Suphan Buri

สมบุญ ศิลปรุ่งธรรม¹ วินัย พูลศรี² วรณี เนียมหอม³ สุคนธ์ มณีรัตน์⁴ ร่มเกล้า ศิลธรรม⁵
กนกวรรณ สุทธิธนานันท์⁶ ศิริสุตา ศิริโชติมงคล⁷
Somboon Silrungham¹ Winai Poolsri² Wannee Niamhom³ Sukhon Maneerat⁴ Romklao Sintam⁵
Kanokwan Sutthithananan⁶ Sirisuda Sirichotmongkon⁷
Corresponding Author E-mail: ajdrjoke@gmail.com

Received: 2026-06-04; Revised: 2026-07-10; Accepted: 2026-07-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการ ความคาดหวัง และความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สุพรรณบุรี ประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาใน 7 จังหวัดภาคกลาง รวม 36,423 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยอิงตามเกณฑ์สัดส่วนร้อยละของประชากรขนาดใหญ่ ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (ร้อยละ 0.5 ถึง 1) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 216 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.59) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (convenience sampling) เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับของสเปียร์แมน ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการต่อหลักสูตรในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์คุรุสภาสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.36) สะท้อนถึงความจำเป็นในการใช้วุฒิปริญญาเอกเพื่อขอรับใบอนุญาต

¹⁻⁴อาจารย์, คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สุพรรณบุรี

¹⁻⁴Lecturer, Faculty of Interdisciplinary Management and Technology, Kasetsart University, Suphan Buri

⁵คณบดี, คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สุพรรณบุรี

⁵Dean, Faculty of Interdisciplinary Management and Technology, Kasetsart University, Suphan Buri

⁶เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป, คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, สุพรรณบุรี

⁶General Administration Officer, Faculty of Interdisciplinary Management and Technology, Kasetsart University, Suphan Buri

⁷นักวิชาการศึกษา, คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, สุพรรณบุรี

⁷Educator, Faculty of Interdisciplinary Management and Technology, Kasetsart University, Suphan Buri

ประกอบวิชาชีพผู้บริหาร 2) ความคาดหวังของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังว่าคณาจารย์จะมีความเชี่ยวชาญจริง และได้สร้างเครือข่ายวิชาชีพสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.44) 3) ความต้องการศึกษาต่อทั้ง 4 ด้าน กับความคาดหวังของผู้เรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .694$ ถึง $.903$, $p < .01$) โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตกับด้านความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($r = .903$)

คำสำคัญ : ความต้องการ, ความคาดหวัง, หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, การบริหารการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to study the needs, expectations, and the relationship between the needs and expectations of educational personnel toward the Doctor of Education Program in Educational Administration, Faculty of Interdisciplinary Management and Technology, Kasetsart University, Suphan Buri. The research population comprised 36,423 educational personnel across seven central provinces. The sample size was determined based on Boonchom Srisa-ard's percentage criteria for a large population (0.5% to 1%). A sample of 216 personnel (representing 0.59%) was selected through convenience sampling due to time constraints. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .98. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Spearman's rank correlation coefficient.

The research results indicated that: 1) The overall and individual aspects of the needs for the curriculum were at a high level; the highest need was in the stakeholder aspect, which required compliance with Kurusapha regulations (mean = 4.36), reflecting the necessity of using a doctoral degree to obtain an educational administrator license. 2) The learners' overall expectations were at a high level; the highest expectations were for faculty members to demonstrate genuine expertise and build professional networks (mean = 4.44). 3) The four aspects of the needs to pursue further education and the learners' expectations had a statistically significant positive relationship at the .01 level ($r = .694$ to $.903$, $p < .01$). The pair with the highest correlation was employer needs and stakeholder needs ($r = .903$).

Keywords : Needs, Expectations, Doctor of Education Program, Educational Administration

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สังคมโลกเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารมากมาย และสลับซับซ้อนจึงเป็นโลกไร้พรมแดนแห่งข้อมูลข่าวสาร และการหลั่งไหลของข้อมูลต่างๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทำให้สิ่งเหล่านี้ได้กลายมาเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม องค์กรต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมรับมือกับปัญหาที่จะตามมาในอนาคต (ชัยยนต์ เภาพาน, 2559)

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้สมรรถนะ และทักษะ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถรู้เท่าทัน และปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ท่ามกลาง

ความเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ๆ และมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบ และปัจจัยส่งเสริมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะฝีมือ ที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริม การผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เช่นเดียวกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้กำหนดแนวทางการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ ความถนัดและความต้องการจำเป็น ที่สามารถนำมาต่อยอดการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องปรับตัว และพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถ และมีความเป็นมืออาชีพที่สามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และสามารถเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันไปสู่อนาคตได้ รวมทั้งมีทักษะการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลาย

การบริหารจัดการสถานศึกษาในปัจจุบัน ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันในศตวรรษที่ 21 ทั้งใน ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ และความหลากหลายเชิงโครงสร้างทางสังคม ส่งผลให้ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องแบกรับภาระ และเผชิญกับประเด็นปัญหาที่มีความซับซ้อนเชิงระบบสูงกว่าในอดีตอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Loss) ภาวะหมดไฟในการทำงานของบุคลากร (Teacher Burnout) ความขัดแย้งจากช่องว่างระหว่างวัยภายในองค์กร ตลอดจนข้อจำกัดด้านการคลังและงบประมาณสนับสนุน ที่สวนทางกับความคาดหวังของ คุณภาพการศึกษา ซึ่งปัญหาในลักษณะเช่นนี้ ไม่สามารถแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยทักษะการจัดการงานประจำ หรือ ประสบการณ์ที่ผ่านมา ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องเข้ารับการศึกษาค้นคว้าในระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เพื่อหล่อหลอมและพัฒนา ‘ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์’ ร่วมกับการใช้ ‘กระบวนการวิจัยขั้นสูง’ ในการสร้างนวัตกรรมทางการบริหาร และโมเดลการแก้ปัญหาเชิงประจักษ์ (Data-Driven Decision Making) ที่สามารถตอบสนองต่อสภาพการณ์แวดล้อม และบรรเทาความขาดแคลนเชิงทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาระดับชาติ และยกระดับวิทยฐานะวิชาชีพสู่ความเชี่ยวชาญขั้นสูง ซึ่งการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้เป็นเพียงการแสวงหาความก้าวหน้าส่วนบุคคล แต่เป็นสิ่งที่จำเป็นเชิงยุทธศาสตร์ในการนำพาองค์กร และระบบการศึกษาให้รอดพ้นจากวิกฤติในยุคปัจจุบัน

คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สุพรรณบุรี ได้ตระหนักถึงเหตุผลความจำเป็นดังกล่าว จึงได้พัฒนาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีมาตรฐานความรู้ และมาตรฐาน ประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2567 และพันธกิจของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ที่มุ่งเน้นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ ผลิตบัณฑิตที่มีสติปัญญา มีทักษะวิชาชีพในระดับมาตรฐานสากล ควบคู่ไป กับคุณธรรมและสำนึกสาธารณะ ตลอดจนตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี และอ่างทอง ได้มีโอกาสและสามารถเข้าถึงการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการกับความคาดหวังของบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. บริบทความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารการศึกษา พบว่า

1.1 กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต ขับเคลื่อนสังคมให้เกิดความซับซ้อนเชิงระบบ องค์กรทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว เพื่อรับมือกับวิกฤตและความท้าทายในอนาคต (ชัยยนต์เพาพาน, 2559)

1.2 ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญวิกฤตการณ์หลากหลายมิติ ได้แก่ ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Loss) (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565) และภาวะหมดไฟของครูผู้สอน (Teacher Burnout) (OECD, 2020) นอกจากนี้ยังต้องบริหารความขัดแย้งระหว่างวัย ท่ามกลางข้อจำกัดด้านงบประมาณที่รุนแรง ความท้าทายที่ทับซ้อนกันเหล่านี้ ส่งผลให้กลไกการบริหารรูปแบบเดิม ไม่สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ความจำเป็นในการพัฒนาผู้นำ ปัญหาที่ซับซ้อนดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยเพียงประสบการณ์เดิม ผู้นำยุคใหม่จึงต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปสู่การตัดสินใจบนฐานข้อมูล (Data-Driven Decision Making) เพื่อความแม่นยำเชิงประจักษ์ (Mandinach & Schildkamp, 2021) การยกระดับสมรรถนะผ่านการศึกษาระดับปริญญาเอก จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และการสร้างอัตลักษณ์วิชาชีพขั้นสูง (Pifer & Baker, 2015) เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหาร ที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง (สรญา จรัสโสภาสีทธิ์, 2567)

2. นโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตกำลังคนระดับชาติ พบว่า

2.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคน ให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงาน ส่งเสริมความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

2.2 กระทรวงศึกษาธิการและมาตรฐานวิชาชีพ ได้กำหนดนโยบายมุ่งส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมทางวิชาการ มีความเชี่ยวชาญ และความเป็นมืออาชีพ ที่สามารถเชื่อมโยงปัจจุบันสู่อนาคต ตลอดจนสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

3. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ และความคาดหวังในการศึกษาต่อ พบว่า

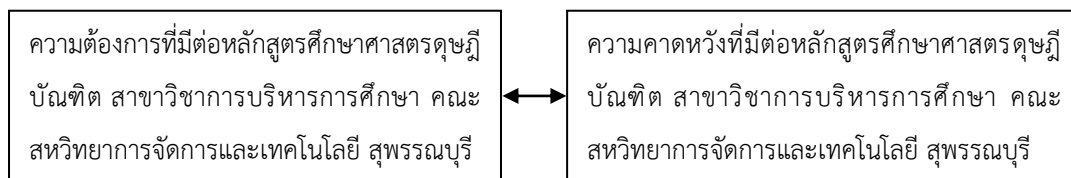
3.1 ความต้องการในการศึกษาต่อ การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ตอบสนองความต้องการหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การเพิ่มพูนความรู้ การพัฒนาอาชีพ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการพัฒนาชุมชน (ภณิดา เนื่องชุมพร และสายสุตา เตียเจริญ, 2561)

3.2 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) มนุษย์จะมีแรงจูงใจสูงขึ้นเมื่อรับรู้ว่าการพยายามจะนำไปสู่ผลลัพธ์ หรือรางวัลที่มีคุณค่า เช่น ความมั่นคงในสายอาชีพ และการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (มัทนา วังถนอมศักดิ์ และคณะ, 2565)

3.3 แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีที่สุดจากผู้สอน ที่มีประสบการณ์เชิงประจักษ์ ในระบบบริหารจริง และคาดหวังการสร้างเครือข่ายวิชาชีพ (Social Capital) เพื่อเกื้อหนุนการทำงาน (Knowles, 1980; Vroom, 1964)

จากการทบทวนบริบทความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์การผลิตกำลังคนระดับชาติ และแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ และความคาดหวังในการศึกษาต่อดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ สรุปเป็นตัวแปร และกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี และอ่างทอง จำนวน 36,423 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2569)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี และอ่างทอง จำนวน 216 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยอิงตามเกณฑ์สัดส่วนร้อยละของประชากรขนาดใหญ่ ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ที่ระบุว่า สำหรับประชากรที่มีจำนวนในระดับหลักหมื่น สามารถใช้สัดส่วนร้อยละ 0.5 ถึง 1 ของประชากรทั้งหมด (ประชากร 36,423 คน) คำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ในช่วง 182–364 คน ดังนั้น ยอดตอบกลับจำนวน 216 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.59) จึงมีความเหมาะสมและอยู่ในกรอบเกณฑ์ขั้นต่ำ ทั้งนี้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) จัดเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ (Google Form) จนได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตรงตามเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น 216 ชุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงาน สถานศึกษาเปิดสอนในระดับ และที่ตั้งของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ความต้องการและความคาดหวัง ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สุพรรณบุรี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Scale) จำนวน 54 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความต้องการกำลังคนของประเทศ 2) ความสามารถในการแข่งขันของหลักสูตร 3) ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต 4) ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 5) ความคาดหวังของผู้เรียน

3. การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา รายงาน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา รวบรวม สังเคราะห์ สร้างเป็นกรอบแนวคิด ตัวแปรในการวิจัย และแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ของทุกข้อคำถามเท่ากับ 1.00

3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีความถูกต้องเหมาะสม สำหรับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การทดลองใช้เครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มี ลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า ข้อคำถามจำนวน 54 ข้อ มีค่าอำนาจ จำแนกแหว่ง .25 ถึง .95 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .98

5. วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร ทางการศึกษา ของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี และอ่างทอง จำนวน 216 คน โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ (google form) และทำการรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมา วิเคราะห์ และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

6. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความต้องการและความคาดหวังทั้ง 5 ด้าน โดยใช้สถิติแจกแจง ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรความ ต้องการและความคาดหวัง โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับสเปียร์แมน (Spearman's Rank Correlation Coefficient)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ สถิติแจกแจงความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับสเปียร์แมน เนื่องจากตัวแปรความต้องการและความคาดหวัง มีการแจกแจงไม่เป็นไปตามปกติ (Non-normal distribution)

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี ผลการวิจัยที่ค้นพบ มีดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการและความคาดหวัง ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี (n = 216)

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ความต้องการกำลังคนของประเทศ	4.15	.712	มาก	5
ความสามารถในการแข่งขันของหลักสูตร	4.21	.653	มาก	4
ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต	4.27	.704	มาก	3
ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.30	.700	มาก	1
ความคาดหวังของผู้เรียน	4.29	.627	มาก	2

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการ และความคาดหวังต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .700) ความคาดหวังของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .627) ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .704) ความสามารถในการแข่งขันของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .653) และความต้องการกำลังคนของประเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .712)

1. ด้านความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรในภาพรวม

ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .700) ความคาดหวังของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .627) ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .704) ความสามารถในการแข่งขันของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .653) และความต้องการกำลังคนของประเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .712)

2. ด้านความต้องการกำลังคนของประเทศ

ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานของท่านมีความต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะใหม่ๆ เช่น ผู้บริหารนวัตกรรม ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาชาติในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .770) รองลงมาคือ หน่วยงานของท่านมีความต้องการพัฒนาศักยภาพให้เป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .812) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ หน่วยงานของท่านมีการเตรียมความพร้อมที่จะสรรหาผู้บริหารสถานศึกษา/ ผู้บริหารการศึกษาทดแทนผู้เกษียณอายุในอีก 3-5 ปีข้างหน้า ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 1.022)

3. ด้านความสามารถในการแข่งขันของหลักสูตร

ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการศึกษาต่อเพราะคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 3-4 ปี เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .741) รองลงมาคือ ต้องการศึกษาต่อเพราะมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนผสมผสานระหว่างแบบออนไลน์ (online) และแบบออนไซต์ (onsite) ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .777) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ต้องการศึกษาต่อเพราะชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย/ คณะวิชา ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .862)

4. ด้านความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 2 ข้อ เท่ากัน คือ สถานศึกษาของท่านต้องการคณาจารย์ที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา และ สถานศึกษาของท่านต้องการคณาจารย์ที่มีคุณลักษณะด้านธรรมาภิบาล และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .758 และ .741) ตามลำดับ รองลงมาคือ สถานศึกษาของท่านต้องการคณาจารย์ที่มีทักษะการระดมทรัพยากรและการสร้างพันธมิตร เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .766) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาของท่านต้องการคณาจารย์ที่มีทักษะการจัดการความขัดแย้ง ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .797)

5. ด้านความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ต้องการหลักสูตรที่มีการพัฒนาอย่างสอดคล้องกับเกณฑ์การขอรับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา/ การศึกษาของครูสภา ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .733) รองลงมาคือ ต้องการคณาจารย์ที่มีบทบาทและความสามารถในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = .786) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ต้องการหลักสูตรที่มีการทำ MOU กับหน่วยงานต่างประเทศ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .831)

6. ด้านความคาดหวังของผู้เรียน

ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 2 ข้อ เท่ากัน คือ คาดหวังว่าคณาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์จริง และคาดหวังว่าหลังจบการศึกษา สามารถสร้างเครือข่าย (Connection) กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .707 และ .726) ตามลำดับ รองลงมาคือ คาดหวังว่าหลักสูตรมีการสร้างเครือข่าย (Connection) กับเพื่อนร่วมรุ่นและคณาจารย์ เพื่อเกื้อหนุนการทำงานในอนาคต ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .724) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ คาดหวังว่าหลักสูตรมีค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร 300,000-400,000 บาท ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 1.025)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการกับความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี (n = 216)

ด้าน	1	2	3	4
ความต้องการกำลังคนของประเทศ	1.000			
ความสามารถในการแข่งขันของหลักสูตร	.694**	1.000		
ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต	.755**	.821**	1.000	
ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	.738**	.791**	.903**	1.000
ความคาดหวังของผู้เรียน	.710**	.782**	.840**	.867**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์อันดับสเปียร์แมนระหว่างความต้องการกับความคาดหวัง ที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกคู่ตัวแปร ($r = .694$ ถึง $.903$, $p < .01$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตกับด้านความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($r = .903$, $p < .001$) รองลงมาคือ ด้านความคาดหวังของผู้เรียนกับด้านความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($r = .867$, $p < .001$) ในขณะที่คู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านความต้องการกำลังคนของประเทศกับด้านความสามารถในการแข่งขันของหลักสูตร ($r = .694$, $p < .001$)

อภิปรายผล

1. ด้านความต้องการที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี ในภาพรวมและรายด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ต้องการหลักสูตรที่มีการพัฒนาอย่างสอดคล้องกับเกณฑ์การขอรับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา/ การศึกษาของครูสภา ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือ ต้องการดุษฎีบัณฑิตที่มีบทบาทและความสามารถในการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ($\bar{X} = 4.35$) อาจเป็นเพราะ 1) ในระบบราชการและการบริหารการศึกษาของประเทศไทย วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาจัดเป็นวิชาชีพควบคุมตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งตามข้อบังคับของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (Teachers' Council of Thailand) ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพควบคุมนี้ว่า จะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอกทางการศึกษา ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากสถาบันที่คุรุสภารับรองมาตรฐานหลักสูตรเท่านั้น ดังนั้น การที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความต้องการต่อหลักสูตรที่สอดคล้องกับเกณฑ์คุรุสภาในระดับสูงสุด จึงสะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมายในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกของบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้หยุดอยู่เพียงการพัฒนาองค์ความรู้ หรือการได้รับคุณวุฒิตั้งสูงสุด (Doctoral Degree) แต่เป็นความจำเป็นเชิงยุทธศาสตร์และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ กล่าวคือ ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เงื่อนไขคุณวุฒิปริญญาเอกที่ผ่านการรับรองนี้ เป็นหลักฐานสำคัญทางกฎหมาย เพื่อยื่นตรวจสอบมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในการขอรับสิทธิ์สอบ หรือขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ซึ่งเป็นใบเบิกทางตามเกณฑ์มาตรฐานตำแหน่งในการเข้าสู่ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หากหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิตไม่มีความสอดคล้อง หรือไม่ผ่านการอนุมัติโครงสร้างจากคุรุสภา ผู้สำเร็จการศึกษาจะไม่สามารถนำวุฒิปริญญาเอกไปยื่นขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารได้ ส่งผลให้ขาดคุณสมบัติในการเข้าสู่ตำแหน่งบริหาร หรือการเลื่อนวิทยฐานะตามสายงาน ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับรายงานการศึกษาความต้องการจำเป็นของ สรณจรัสโสภาสี (2567) ที่ระบุว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้และความต้องการหลักของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำเป็นต้องถูกออกแบบมาให้ตอบสนองต่อสมรรถนะการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหาร ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและนำไปใช้ประโยชน์ในสายงานได้จริง สอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ของ Vroom (1964) ที่ระบุว่า มนุษย์จะมีแรงจูงใจสูงขึ้นเมื่อรับรู้ถึงความพยายามนั้น จะนำไปสู่ผลลัพธ์หรือรางวัลที่มีคุณค่า และปลอดภัยต่อวิชาชีพ 2) บริบททางการศึกษาในปัจจุบัน ถูกขับเคลื่อนด้วยแผนยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (SDGs เป้าหมายที่ 4) ส่งผลให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคาดหวังให้ผู้บริหารยุคใหม่

ปรับเปลี่ยนบทบาทเป็น "ผู้นำการเปลี่ยนแปลง" (Change Agent) ที่มีวิสัยทัศน์เชิงบูรณาการ ไม่เพียงแต่บริหาร งานธุรการทั่วไป แต่ต้องสามารถสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และเชื่อมโยงเครือข่ายชุมชนได้ สอดคล้องกับกรอบแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2570) ที่มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมระดับโลก เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของศาสตร์แห่งแผ่นดิน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2567)

2. ด้านความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คาดหวังว่าคณาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์จริง และหลังจบการศึกษาจะสามารถสร้างเครือข่าย (Connection) กับเพื่อนร่วมวิชาชีพได้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .707 และ .726) ตามลำดับ รองลงมาคือ คาดหวังว่าหลักสูตรมีการสร้างเครือข่าย (Connection) กับเพื่อนร่วมรุ่นและคณาจารย์เพื่อเกื้อหนุนการทำงานในอนาคต ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .724) อาจเป็นเพราะ 1) ผู้เรียนในระดับปริญญาเอกส่วนใหญ่เป็นผู้บริหาร หรือบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์การทำงานระดับหนึ่งแล้ว จึงไม่ได้คาดหวังเพียงการเรียนรู้ภาคทฤษฎีในตำรา แต่ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ (Expertise) มีประสบการณ์เชิงประจักษ์ในระบบบริหารการศึกษา และสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทางการแก้ปัญหา การจัดการศึกษา ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) ของ Knowles (1980) ที่ว่าผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากผู้สอนที่เชื่อมโยงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริง 2) การบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันไม่สามารถดำเนินงานแบบโดดเดี่ยวได้ แต่ต้องพึ่งพาอาศัยการบูรณาการ และการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย การเข้าศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างทุนทางสังคม (Social Capital) ที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนทรัพยากร และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสายอาชีพบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาร่วมกันในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital Theory) ของ Coleman (1988) ที่อธิบายว่า ความสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคมระหว่างบุคคล เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และช่วยส่งเสริมการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัทนา วังถนอมศักดิ์และคณะ (2565) พบว่า ความคาดหวังและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้แก่ เพิ่มกิจกรรม/รายวิชาที่ทันสมัย ช่วยเสริมความพร้อมให้นักศึกษาในการทำวิจัย และการเป็นดุษฎีบัณฑิต เพิ่มองค์ความรู้ที่ทันสมัยและแนวทางการประยุกต์ใช้ เพิ่มการพัฒนาบุคลิกภาพ เพิ่มกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง และอาจารย์อาวุโส พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี และการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการกับความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรความต้องการศึกษาต่อทั้ง 4 ด้าน และความคาดหวังของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกคู่ตัวแปร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดที่สุดคือ ด้านความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตกับด้านความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($r = .903$, $p < .001$) รองลงมาคือ ด้านความคาดหวังของผู้เรียนกับด้านความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($r = .867$, $p < .001$) อาจเป็นเพราะปัจจัยภายนอกที่เป็นความต้องการเชิงนโยบาย ตัวบทกฎหมาย มาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนความต้องการที่แท้จริงของตลาดงาน และหน่วยงานต้นสังกัด (Demand-Driven) ทำหน้าที่เป็นแรงขับเคลื่อนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่สำคัญยิ่ง สิ่งเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ การกำหนดระดับความคาดหวัง และการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับสูงของบุคลากรทาง

การศึกษาอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เมื่อหน่วยงาน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความต้องการคุณวุฒิบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูง (เช่น มีความเป็นผู้นำดิจิทัล หรือมีธรรมาภิบาล) ตัวผู้เรียนก็จะเกิดความคาดหวังต่อหลักสูตรในระดับที่สูงตามไปด้วย เพื่อพัฒนาตนเองให้ตอบโจทย์ความต้องการเหล่านั้น และสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภณิดา เนื่องชุมพร และสายสุดา เตียเจริญ (2561) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การตลาดกับความต้องการเข้าศึกษาต่อ หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .609$) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายคลึงกันทุกด้าน เช่นเดียวกับ ธานินทร์ เงินถาวร และคณะ (2566) ที่พบว่า ทุกปัจจัยและตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับ บัณฑิตศึกษา ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องและส่งผลต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นการยืนยันว่า การพัฒนา หลักสูตรในอนาคต จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้อง ระหว่างความต้องการของตลาดทุนมนุษย์ และความคาดหวังของผู้เรียน ควบคู่กันไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี ควรนำอัตลักษณ์และจุดแข็งด้านการบูรณาการศาสตร์แบบสหวิทยาการร่วมกับเทคโนโลยี มาใช้เป็นกรอบในการปรับปรุง และออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เพื่อมุ่งบ่มเพาะบัณฑิตให้เป็น "ผู้บริหารนวัตกรรม" ที่มีสมรรถนะสูงในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ ควรดำเนินการพัฒนาและบรรจุชุดวิชา (Module) หรือกลุ่มวิชาที่เน้นการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ควบคู่ไปกับหลักธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะบูรณาการที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ นี้ นอกจากจะสะท้อนถึงจุดเน้นของคณะวิชาและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพแล้ว ยังเป็นการตอบสนองต่อความต้องการ และสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่กลุ่มผู้ใช้บัณฑิตในยุคปัจจุบัน ได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษา ให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อวิถีชีวิตของบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid Learning) ที่บูรณาการระหว่างการเรียนรู้ระบบออนไลน์และการเข้าชั้นเรียนในสถานศึกษา (On-site) ในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เพื่อลดข้อจำกัดด้านเวลา และการเดินทางของกลุ่มผู้เรียน ที่มีภูมิลำเนากระจายอยู่หลากหลายจังหวัด นอกจากนี้ในส่วนของการกระบวนการเรียนรู้ ควรลดการบรรยายภาคทฤษฎีในห้องเรียน แล้วปรับเปลี่ยนมามุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติจริง และการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อแก้ปัญหาในสถานศึกษาบริบทจริง ซึ่งกระบวนการดังกล่าว ไม่เพียงแต่จะช่วยส่งเสริมให้บัณฑิต สามารถสร้างนวัตกรรมการบริหารที่ใช้งานได้จริงในองค์กร แต่ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ผู้เรียนมีความคาดหวังสูงสุดต่อการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ และการได้รับการชี้แนะจากคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ ผ่านประสบการณ์ลงมือทำจริง

1.3 ด้านการบริหารจัดการและเครือข่าย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการจัดการและเทคโนโลยี สุพรรณบุรี ควรจัดกิจกรรมสัมมนา เพื่อเป็นเวทีในการสร้างเครือข่ายวิชาชีพ ระหว่างผู้เรียน คณาจารย์ และศิษย์เก่า รวมถึงบริหารค่าธรรมเนียมการศึกษา แบบเหมาจ่ายรายภาคเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร ในลักษณะชุดวิชาเฉพาะ (Module-based) ร่วมกับการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank System) อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อรองรับและตอบสนองต่อบริบท ข้อจำกัด และวิถีการเรียนรู้ของผู้เรียนในกลุ่มวัยทำงาน ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมความยืดหยุ่นในระบบการสะสมองค์ความรู้ การเทียบโอนประสบการณ์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ในระดับคุณวุฒิบัณฑิตของบุคลากร แต่ยังเป็นนวัตกรรมเชิงนโยบาย ที่ช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน และการบริหารจัดการหลักสูตร ให้สอดคล้องกับแนวโน้มของอุดมศึกษายุคใหม่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดมาตรฐานสมรรถนะเฉพาะทางด้านการบริหารการศึกษา ที่หลักสูตรควรเร่งพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2569). ระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษาแห่งชาติ (EDU STATISTICS). เข้าถึงได้จาก <https://edustatistics.moe.go.th> สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2569
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). รายงานสถานการณ์ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) และแนวทางการฟื้นฟูระบบการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: กสศ.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(1), 1-10.
- ธำนิษฐ์ เงินถาวร, อติศา มุ่สา, พิธาน ดลหมาน, และยุทธชัย ดั่งสวัสดิ์. (2566). ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาเอก (หลักสูตรบูรณาการ) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. วารสารวิชาการ ปชมท., 12(2), 144-151.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ภณิดา เนื่องชุมพร และสายสุดา เตียเจริญ. (2561). กลยุทธ์การตลาดกับความต้องการเข้าศึกษาต่อหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(1), 351-365.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2567). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 4 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2570). เข้าถึงได้จาก <https://www.ku.ac.th/th/operation-plan-and-action-plan-of-ku/> สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2569
- มัทนา วัฒนอมศักดิ์, ประเสริฐ อินทร์รักษ์, วรกาญจน์ สุขสดเขียว, นพดล เจนอักษร, ศักดิพันธ์ ต้นวิมลรัตน์, สายสุดา เตียเจริญ, นุชนรา รัตนศิริประภา, สงวน อินทร์รักษ์, และชัตติยา ดั่งสำราญ. (2565). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 14(1), 46-63.
- สรญา จรัสโสภาสี. (2567). การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ ระดับหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์, 9(3), 933-948.

- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566). ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและแนวทางการพัฒนาระบบและกลไกการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2570. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94(Supplement), S95-S120.
- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. (Revised ed.). New York: Cambridge Adult Education.
- Mandinach, E. B., & Schildkamp, K. (2021). Misconceptions about data-driven decision making in education: An introduction. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 33(1), 5-13.
- Pifer, M. J., & Baker, V. L. (2015). Stage-based challenges and strategies for support in doctoral education. *International Journal of Doctoral Studies*, 11(1), 15-34.
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. New York: John Wiley & Sons.
- OECD. (2020). *TALIS 2018 Results (Volume II): Teachers and School Leaders as Valued Professionals*. Paris, France: OECD Publishing.